

### บทที่ 3

#### ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย

##### วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความมีอยู่ของชุมชนสังฆะ : กรณีศึกษา สวนโมกขพลาราม ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด คุณลักษณะองค์ประกอบและรูปแบบของความมีอยู่ของชุมชนสังฆะในพระพุทธศาสนา และในสวนโมกขพลาราม และเพื่อศึกษาถึงความมีอยู่และบทบาทหน้าที่ของชุมชนสังฆะในสวนโมกขพลารามที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาสังคม ผู้ศึกษามีระเบียบในการศึกษา ดังนี้

##### ขั้นตอนการศึกษา

ผู้ศึกษาได้แบ่งวิธีการศึกษาไว้ 2 ขั้นตอน โดยแบ่งเป็นขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าและขั้นตอนการศึกษาจากพื้นที่จริง

1. ขั้นตอนการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Document Study) ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดชุมชนสังฆะ แนวคิดชุมชนและความเป็นชุมชน แนวคิดการพัฒนาสังคมแนวพุทธ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจาก

- 1.1 พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย
- 1.2 อรรถกถา ฎีกาที่กล่าวแก้อรรถกถาและเอกสารอื่นที่เกี่ยวกับชุมชนสังฆะ
- 1.3 หนังสือและเอกสารที่สำคัญของสวนโมกขพลาราม
- 1.4 วารสาร บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ แล้วได้ประมวลข้อมูล เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษาจากพื้นที่จริงหรือการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ในการศึกษาครั้งนี้ใช้สวนโมกขพลาราม ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นพื้นที่ในการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยทำการศึกษาข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษาตามกรอบแนวคิดการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้การสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาจะ

ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบรายบุคคลและสนทนากลุ่ม วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยยึดแนวทางของกรอบการศึกษาเป็นหลัก

### ประชากรที่ศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) ซึ่งหน่วยการวิเคราะห์ คือ สวนโมกขพลาราม ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนั้น ข้อมูลประชากรที่ศึกษาจึงประกอบด้วยบุคคลในชุมชน คือ พระภิกษุสงฆ์ภายในสวนโมกขพลาราม ซึ่งพระภิกษุสามเณรทั้งหมดที่อยู่จำพรรษาในสวนโมกขพลาราม ปี พ.ศ.2549 มีจำนวน 97 รูป หลังจากออกพรรษาได้มีพระภิกษุสามเณรที่อยู่ประจำและผู้จรมา ประมาณ 30-40 รูป

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2549 ถึงมีนาคม พ.ศ.2550

### วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการศึกษาหลายอย่าง จึงได้กำหนดเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การสัมภาษณ์พูดคุย การสนทนากลุ่ม ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการบันทึกเสียงและจดบันทึกข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน และรวมถึงการบันทึกภาพด้วยกล้องถ่ายรูป
2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเข้าร่วมกับสังฆกรรมของชุมชน เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลและวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
3. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยผู้ศึกษากำหนดแนวคำถามกว้าง ๆ เพื่อเป็นประเด็นในการสนทนา แล้วค่อยแตกย่อยประเด็นออกไปในรายละเอียดของบทสนทนาในระหว่างการสัมภาษณ์

### วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

| ประเด็น                                        | เนื้อหา                                                                                                                                                   | วิธีการ                                                                                                                              | กลุ่มเป้าหมาย                                                                                                                 |
|------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ประวัติความเป็นมา<br>สวนโมกขพลาราม             | <ul style="list-style-type: none"> <li>- ประวัติสวนโมกข์</li> <li>- พัฒนาการสวนโมกข์</li> <li>- การบริการปกครอง</li> <li>- บทบาทหน้าที่พระสงฆ์</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- ศึกษาเอกสาร</li> <li>- การสัมภาษณ์</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>- เอกสารห้องสมุดสวนโมกขพลาราม</li> <li>- เจ้าอาวาส</li> <li>- พระภิกษุในวัด</li> </ul> |
| คุณลักษณะชุมชน<br>สังฆะในสวนโมกข<br>พลาราม     | <ul style="list-style-type: none"> <li>- มีศีลและทวิฐฐิเสมอกัน</li> <li>- วิถีชีวิตที่ความสันโดษ</li> <li>- มีหลักการ วิธีการและอุดมการณ์</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>- ศึกษาเอกสาร</li> <li>- การสัมภาษณ์</li> <li>- การสนทนากลุ่ม</li> <li>- การสังเกต</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- เอกสาร</li> <li>- เจ้าอาวาส</li> <li>- พระภิกษุและผู้ที่เกี่ยวข้อง</li> </ul>        |
| องค์ประกอบของ<br>ชุมชนสังฆะในสวน<br>โมกขพลาราม | <ul style="list-style-type: none"> <li>- การเข้าร่วมในชุมชน</li> <li>- ระเบียบปฏิบัติในชุมชน</li> <li>- สังคมกรรม</li> <li>- บทบาทหน้าที่</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>- ศึกษาเอกสาร</li> <li>- การสัมภาษณ์</li> <li>- สนทนากลุ่ม</li> <li>- การสังเกต</li> </ul>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>- เอกสาร</li> <li>- เจ้าอาวาส</li> <li>- พระภิกษุและผู้ที่เกี่ยวข้อง</li> </ul>        |

### การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอผลการศึกษา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาความ (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายสภาพทั่วไปของชุมชนสวนโมกขพลาราม ประวัติและพัฒนาการของสวนโมกขพลาราม ความดำรงอยู่และเปลี่ยนแปลงรวมทั้งกระบวนการปรับตัวของสวนโมกขพลาราม ในท่ามกลางกระแสแห่งการพัฒนาศักยภาพใหม่ เพื่อที่จะบรรยายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ตามกรอบแนวคิดทฤษฎี เพื่อให้เห็นความมีอยู่และความสัมพันธ์ของชุมชนสังฆะในปัจจุบัน กับความเป็นชุมชนสังฆะในสมัยพุทธกาล